

Worstelen met flexibiliteit

Van grootschalige centrale energie-opwek naar meer decentrale opwek met grotere fluctuaties als gevolg van de weersomstandigheden. Hoe ga je daar mee om als producent, als netbeheerder en als zakelijke consument? De energietransitie kent voor alle partijen veel vraagtekens. In het vierde kwartaal van 2015 verschijnt het Energierapport van minister Kamp van Economische Zaken. Partijen maken hun inzet hiervoor kenbaar tijdens het VEMW-Seminar 'De toekomst van de elektriciteitsmarkt' van 27 maart jongstleden. Martijn Duvoort van DNV GL geeft de feiten en beschrijft het toekomstig speelveld van het systeem vanuit de huidige trend.

“Flexibiliteit heeft de toekomst”

Martijn Duvoort, Head of Section Markets & Regulations Benelux
DNV GL

Martijn Duvoort

Effecten op leveringszekerheid

“Er ontstaat steeds vaker en intenser onbalans in ons elektriciteitssysteem, mede ten gevolge van het groeiend aandeel duurzame energie. Fluctuaties nemen toe door de onvoorspelbaarheid van zon en wind. Zelfs als deze voorspelbaar zijn, zoals de zonsverduistering dit jaar, hebben fluctuaties een grote impact. Nederland heeft nu nog voldoende balanceervermogen, maar dat verandert richting 2020. Dit heeft effect op de leveringszekerheid.”

Balans in vraag en aanbod

“In hoeverre zijn we in staat om deze leveringszekerheid te garanderen op een schone, betrouwbare en betaalbare wijze? Het risico op systeemmonbalans kan beperkt worden door de inzet van snelle opwekeenheden, zoals gasgeneratoren, het uitbreiden van de fysieke verbindingen en energie-opslag. Maar afnemers kunnen hierin zeker ook een actieve rol spelen met vraaggestuurde mechanismen.”

Groeimarkt voor flexibel vermogen

“De toename in onbalans vergroot de vraag naar flexibel vermogen, wat

de prijs hiervan zal doen stijgen. Deze toename in behoefte opent mogelijkheden voor nieuwe spelers om toe te treden tot deze groeiemarkt. Tegelijkertijd moet er goed gekeken worden of het huidige marktmodel geen onnodige barrières opwerpt voor het gebruik van verschillende technologieën. Wellicht is aanpassing van de bestaande markt nodig om de beoogde verruiming te faciliteren en een interessante businesscase voor partijen mogelijk te maken. DNV GL heeft een concreet model voor een verbeterde flexibiliteitsmarkt ontworpen. Zo vinden vraag en aanbod elkaar, ook voor flexibel vermogen.”

Netbeheerder

“Energietransitie verlangt innovatief businessmodel”

André Jurjus, Directeur Netbeheer Nederland

Bijdrage marktpartijen nodig

“Er zijn signalen dat de energiesector niet goed meer werkt: producenten leggen centrales stil, klanten zetten hun leveranciers buiten spel, afnemers betalen een hoge energieprijs. De energietransitie heeft fundamentele gevolgen voor de sector. Die richt zich nu op productie en levering van energie. In de toekomst draait het om het flexibel beschikbaar stellen van voldoende capaciteit. Daarvoor is de bijdrage van marktpartijen, zoals de leden van VEMW, nodig.”

André Jurjus

Van kWh naar flexibiliteit

“Om de energievoorziening net zo robuust te houden als vandaag, is flexibiliteit (zoals opslag) nodig in het energienet. Zo zijn zon- en windenergie optimaal beschikbaar als de klant energie nodig heeft. Dit vraagt om grote investeringen. Om de kosten hiervoor beheersbaar te houden zijn er slimme, innovatie diensten van marktpartijen nodig.”

Onstuitbare trend van democratisering

“De huidige energieprijzen –belasting prikkelt tot verkeerd gedrag. Consumenten worden steeds meer prosumenten die energie leveren. Dat is prima, maar afnemers met een eigen micro-energievoorziening dragen nu niet bij aan een energiesysteem dat draait op flexibiliteit. Om die reden zijn variabele energietarieven nodig die gebruikers aanzetten vraag en aanbod van beschikbare energie optimaal op elkaar af te kunnen stemmen.”

Producent**“Leveringszekerheid als product”**

Hanneke de Jong, Senior Advisor Regulatory Affairs RWE

Brandweer van het energiesysteem

“Het overschot aan productiecapaciteit loopt snel terug. Als gevolg van de veranderende marktomstandigheden maken productiecentrales te weinig marge om in operatie te blijven. Zelfs splinternieuwe centrales belanden in

de mottenballen. Als het niet waait en de zon niet schijnt willen afnemers toch verzekerd zijn van levering. Om deze zekerheid te kunnen bieden zullen conventionele centrales nog lange tijd nodig blijven.”

Hanneke de Jong

Casino business model

“In theorie zouden prijspieken, die ontstaan als gevolg van schaarste, incentives moeten bieden om te investeren in nieuwe productiecapaciteit. Maar in praktijk zullen deze prijzen pas ontstaan als de situatie al kritiek is. Daarbij leiden investeringen op basis van verwachte prijspieken tot zeer hoge risico's voor investeerders. Tenslotte zal overheidsingrijpen altijd boven de markt hangen. Extreme prijspieken leiden immers ook tot extra risico's voor verbruikers.”

Capaciteitsmarkt biedt kosten-efficiënte oplossing

“Voor het waarborgen van de leveringszekerheid tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten vormt een decentrale capaciteitsmarkt een goede oplossing. Deze capaciteitsmarkt kent een expliciete marktwaarde toe aan leveringszekerheid. Elke bron van zeker beschikbare capaciteit, dus ook decentrale capaciteit, opslag en/of demand response kan meedoen in deze markt. Het marktmechanisme waarborgt vervolgens een optimale hoeveelheid capaciteit; overcapaciteit verdwijnt, schaarste wordt voorkomen.”

Consument**“Onzekerheid voert boventoon”**

Tom Schurmans, Energy Supply Chain Lead EMEA, Cargill, VEMW-lid

Leveringszekerheid cruciaal

“Voor Cargill is leveringszekerheid van elektriciteit cruciaal om continuïteit in onze productie te waarborgen. Daar ligt voor ons de absolute prioriteit. Wij zijn geen dienstverlener of producent. Wij betrekken onze elektriciteit uit

een netwerk waar wij op moeten kunnen vertrouwen tegen kostenefficiënte prijzen. Wij hebben geen behoefte aan extra complexiteit, zoals een extra markt waar certificaten voor capaciteit of leveringszekerheid gekocht moeten worden. Elektriciteitsvoorziening is een nutsvoorziening. Het valt niet uit te leggen als er wéér een marktmodel bij komt.”

Tom Schurmans

Geen afnemer – geen fabriek

“Het huidige elektriciteitssysteem en de overcapaciteit van de openbare elektriciteitssector zijn zonder enig realisme van de markt gebouwd. Als wij geen afnemers hebben voor onze producten bouwen wij toch ook geen fabriek ter plekke. De doemscenario's over problemen met leveringszekerheid als gevolg van capaciteitstekort is een mooi marketingverhaal. Als je de prijs gewoon vastlegt heb je ook leveringszekerheid.”

Stapje terug

“De elektriciteitsmarkt met haar oligopolistische trekjes is nog steeds niet transparant genoeg. Voor de ontsluiting van flexibiliteit is het van belang dat er een echte vrije markt is. Hoe meer de markt gereguleerd wordt, hoe minder aantrekkelijk het is voor zakelijke elektriciteitsgebruikers zich hierin te mengen. Als zakelijke consument zouden wij een actieve rol kunnen spelen in de meer vraaggestuurde energiesystemen, maar in de huidige setting doen wij een stapje terug.”